

BILDANDE AV NATURRESERVATET KVARNBERGET, TORSBY KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen Kvarnberget som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser fastställts vid en inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Kvarnberget bildas i syfte att bevara och utveckla ett skogsområde med den värdefulla livsmiljön västlig taiga, med angränsande myrmarker, och syfte att området tillsammans med andra skyddade skogsmiljöer i omgivande landskap skall ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald i landskapet. Inom ramen för syftet ska området också vara en resurs för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att skog och myr huvudsakligen tillåts att utvecklas fritt, genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras, att områdets naturliga hydrologi skyddas från fysisk påverkan, att restaureringsåtgärder utförs som innebär igenläggning av diken som avvattnar våtmark eller sumpskog och genom att tillgängliggöra området för besökande allmänhet.

Reservatets namn ska vara naturreservatet Kvarnberget.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna gäller inte de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan, eller förvaltares genomförande eller upphandling av den skötsel som ska genomföras enligt fastställd skötselplan.

Föreskrifterna gäller inte heller den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av bestämningsmaterial, som utförs av eller på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i lagar och andra författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
7. rensa befintliga diken
8. framföra fordon, exempelvis cykel, traktor, snöskoter och terränghjuling (sk fyrhjuling), annat än på väg som är avsedd för motortrafik. Undantag gäller för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

Föreskriften A1 gäller inte röjning av sly och kvistar för underhåll av siktgator vid befintliga jaktpass.

Föreskrifterna A1, A2 och A7 gäller inte underhåll av den skogsbilväg genom området som markerats på beslutskarta, bilaga 1, under förutsättning att grundvattennivån i anslutande sumpskogar inte sänks och att död ved inte lämnar reservatet. Underhåll av dike skall samrådats med reservatsförvaltaren.

Föreskriften A8 gäller inte nyttjande av den skogsbilväg genom området som markerats på beslutskarta, bilaga 1, inte heller i terrängen för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation undviks.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats
3. uppsättande och underhåll av informationstavlor
4. anläggande, utmärkning och underhållande av led
5. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive nödvändig provtagning och insamling av bestämningsmaterial
6. naturvårdande avverkning, röjning, gallring och ringbarkning
7. igenläggning av diken
8. stängsling för att gynna uppväxt av lövträd
9. och andra skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

För en mer detaljerad redovisning av vad föreskrifterna under B innebär hänvisas till gällande skötselplan för området.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och andra författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller ta bort träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar, samt skada eller ta bort döda träd eller träddelar
4. utan länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar
5. framföra fordon, exempelvis cykel och snöskoter
6. elda annat än på anvisad plats
7. medföra ej kopplad hund

Föreskriften C5 gäller inte nyttjande av den skogsbilväg genom området som markerats på beslutskarta, bilaga 1.

Föreskriften C7 gäller inte vid jakt med hund.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling..

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 4).

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn	Naturreservatet Kvarnberget
Län	Värmland
Kommun	Torsby
Lägesbeskrivning	Ca 28 km nno om Ekshärad
Församling/Socken	Norra Ny, Nyskoga
Topografisk karta	13D SV, 13D SO
Ekonomisk karta	13D 0e, 13D 0f
Naturgeografisk region	30 A
Kulturgeografisk region	Södra Norrlands inland
Fastighet	Del av Näsberget 1:40
Areal	23 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Den 13 december 2007 beslutade Länsstyrelsen om interimistiskt förbud mot avverkning på en fastighet på Näsberget, efter att gallring inletts som berörde skyddsvärd gammal grannaturskog. Därefter påbörjades utredning om säkerställande av i första hand ett område runt Gräsbäcken några hundratal meter väster om Kvarnberget. Diskussion fördes mellan Länsstyrelsen, markägarna och Skogsstyrelsen om huruvida skyddet av skogen dels kring Gräsbäcken, dels av nyckelbiotoperna på Kvarnberget, bäst genomfördes som naturreservat eller biotopskydd och i vilken utsträckning andra nyckelbiotoper på markinnehavet kunde prioriteras för ersättning. I enlighet med länets regionala säkerställandestrategi och markägarnas önskemål erbjöd Länsstyrelsen markägarna ersättning för bildande av naturreservat av de värdefulla nyckelbiotopsklassade bestånden på Kvarnberget.

Vid förhandling om ersättning var markägarna i första hand intresserade av att erhålla bytesmark. Försöken att tillgodose markägarnas önskemål har innefattat kontakt med Bergvik men inte givit resultat. Nya förhandlingar med markägarna har resulterat i att markåtkomsten nu istället genomförs som intrångsersättning med bibehållet ägande. Värdering i området har utförts av Forum Fastighetsekonomi AB medan NAISvefa har anlitats för förhandling i ärendet.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Kommunstyrelsen i Torsby kommun upplyser om att beslutet överensstämmer med kommunens översiktsplan från 2010, samt anser att föreskriften C7, förbud mot att medföra okopplad hund, är onödig för att skydda taigan. Skogsstyrelsen och SGU har inga erinringar och de senare bifogade kompletteringar av detaljuppgifter.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Föreskriften C7 syftar främst till att hålla reservatet attraktivt för besökare, även hundrädda och barnfamiljer, också under de tider på året koppel inte är påbjudet i skog och mark. Föreskriften står därför kvar oförändrad.

Länsstyrelsen har infogat vissa av de föreslagna kompletteringarna.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Kvarnberget ska betraktas som en ur naturvårdssynpunkt mycket värdefull del av ett större skogslandskap. Reservatet är beläget på höjderna mellan Klarälvdalen och Dalagränsen, vilka karakteriseras av vidsträckta vildmarkspräglade skogs- och myrmarker och snörika vintrar. Kvarnberget ligger i en del av detta landskap där det finns ovanligt höga andelar grannaturskog, vilket gjort att området fallit ut i den regionala säkerställandestrategin som värdefull trakt för grandominerade skogar.

Beskrivning av naturreservatet

Allmän beskrivning

Värdekärnorna i området utgörs av gammal grannaturskog med en yta på knappt 9 hektar. Skogen har under de senaste decennierna plockhuggits i ett litet parti väster om den väg som löper genom området öster om berget, samt gallrats 2007 i de delar som inte klassats inom NBI. Det virke som avverkades vid gallringen kördes ut i början av 2008.

Nyckelbiotoperna är klassade som *barrnaturskog*. Området ligger i ostsluttning mot en större myr och domineras av gammal fuktpräglad granskog som är strax under 200 år gammal, ställvis hänglavsrik, med ett varierande inslag av lövträd, främst björk och rönn. Tallöverståndare, över 200 år gamla och vissa med spår efter skogsbrand, står glest i de högre liggande delarna. De lägre partierna hyser väl utvecklad gransumpskog med träd på socklar.

Värdekärnorna i området har rikligt med död ved, i form av högstubbar, stående torrgranar och lågor av främst gran. Det är gott om mycket grovbarkiga träd, både granar och de spridda tallarna, och senvuxenheten är påtaglig. Den rika förekomsten av grovabarkiga träd och död ved gör Kvarnberget extra intressant med avseende på kryptogamer. Vid nyckelbiotopsinventeringen (NBI) observerades ett antal signal- och rödlistade arter i området. Vid Länsstyrelsens fältbesök har ytterligare arter noterats (se aktuell artlista i bilaga 3).

Hittills har 12 rödlistade arter observerats i området.

Natura 2000 -arter

Följande arter som listas i bilaga till habitatdirektivet i Natura 2000 finns noterade från området:

- tretåig hackspett
- tjäder

Natura 2000 -habitat

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

- *Västlig taiga*; enligt Natura 2000-listan naturtyp 9010 (prioriterad naturtyp)
- *Öppna svagt välvd mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn*; enligt Natura 2000-listan naturtyp 7140

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Kvarnberget bevaras en gammal fuktpräglad grandominerad naturskog med viktiga strukturer som gamla grovbarkiga träd, döende och döda träd och död ved. Huvudmotivet för den föreslagna reservatsbildningen är de höga naturvärdena gällande krävande kryptogamer, tack vare det stabila fuktiga mikroklimatet. Till de levande träden hör krävande hänglavar som *garnlav* och *violettblå tagellav*, den sällsynta svampen *gammelgransskål* och bladlaven *norsk näverlav*. Norsk näverlav har en stor del av världspopulationen i Sverige och finns huvudsakligen i Dalarna, Jämtland och Värmland, varför vi i länet har ett särskilt ansvar för arten. Kryptogamer beroende av död ved är bland andra de för gammal höjdlägesgranskog typiska arterna *doftskinn* och den något vanligare *vedtrappmossa*.

BESLUT

2011-05-02

Dnr: 511-5314-10

Ett motiv för reservatsbildningen är också de arealkrävande fågelarter som förekommer i området. *Tjäder* förekommer; här finns goda uppväxtförhållanden för kycklingarna med flera sumpskogspartier och fina födosöksmiljöer med tillgång till aspknoppar. *Tretåig hackspett* och *lavskrika* tillhör också de arealkrävande arter som noterats från området, lavskrikan senast 2002 medan området sannolikt ingår i ett revir för den tretåiga hackspetten. Vidare förekommer *dubbeltrast* och *talltitan* vilken är beroende av tillgång till rötade björkhögstubbar.

Länsstyrelsen arbetar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den prioriteras områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande skyddade miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Reservatet har höga värden på beståndsnivå, det har i och med sin relativa storlek hög funktionalitet och det tillhör den prioriterade skogstypen sen lövsuccession. Dessutom ligger området i en värdestrakt för barrblandskog utpekad i länets regionala strategi för säkerställande.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett skyddsvärt område vars naturkvaliteter endast kan bevaras och utvecklas genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna. För de arter som är knutna till skogens sena successionsstadier med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljö kvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Kvarnberget är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljö kvalitetsmålet "Levande skogar" samt är del i arbetet med miljö kvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även de riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot kommunal detaljplan eller områdesbestämmelser och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna genom intrångsersättning kompenseras för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

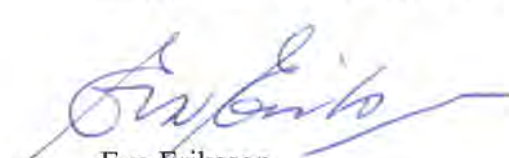
Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Anita Andersson. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Anders Walldorf, verksamhetschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborg.

Eva Eriksson

Anita Andersson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Anders Andersson, Skogsvägen 28, 680 50 EKSHÄRAD

Kerstin Andersson, Ö. Tönnet, Sonnegården, 680 50 EKSHÄRAD

Harry Andersson, Grinnemovägen 37, 680 50 EKSHÄRAD

Näsbergets älgjo, c/o Anders Nygren, Östra Tönnet Sonnegården, 680 50 EKSHÄRAD

Leif Per Ulrik Henriksson, Maggeby 54, 686 91 SUNNE

Leif Björn Henriksson, Rådjursvägen 20, 669 32 DEJE

Seved Per-Olov Henriksson, Uttervägen 7, 686 33 SUNNE

Ulrik Hedelund, Kamgårdsvei 74, 5690 Tommerup, DANMARK

Torsby kommun, Kommunstyrelsen, 685 30 TORSBY

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Skogsstyrelsen Östra Värmlands Distrikt, att. Alice Högström, Wåhlstedts väg 1B, 685 33 TORSBY

Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Rolf Tidemalm, Ställ Överbryn 5, 685 94 TORSBY

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA

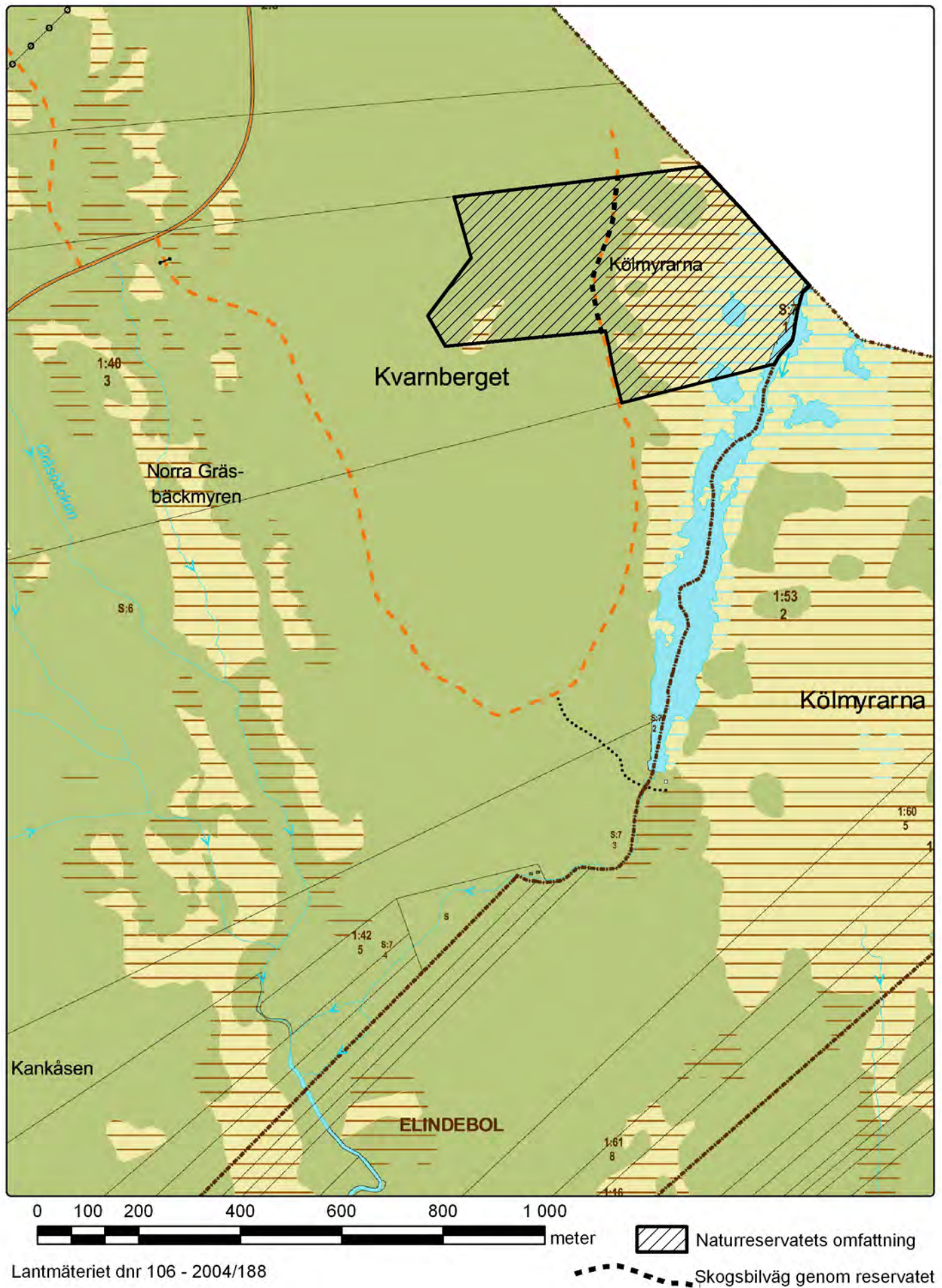
Jägareförbundet Värmland, Box 65, 660 60 MOLKOM

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2^{4tr}, 652 26 KARLSTAD

Samhällsbyggnad

Lantbruksstöd

Naturvårdsregistret

Bilaga 2. Naturreservatet Kvarnberget, Torsby kommun
Översiktskarta 2011-05-02
Skala 1:50 000.

Dnr 511-5314-10

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR KVARNBERGET

- en fuktpräglad gammal grannaturskog i Norra Ny -

Miljöbild från nedre delen av östsluttningen, med rötbrott på gran och döda björkar

Kvarnberget i Norra Ny – bakgrund

Området Kvarnberget består av den östligaste delen av fastigheten Näsberget 1:40/3, närmare bestämt den produktiva skogen på Kvarnbergets östsluttning ner till myrmarkerna och myren på skiftet fram till Dalagränsen i öster. Den totala ytan är 23 hektar. Av detta är ca 12 hektar produktiv skog, resten myrmarker och tjärnar.

Naturvärden i form av strukturer och arter, till stor del knutna till inslaget av mycket gamla träd med speciell barkstruktur, har noterats i Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering som pågick i huvudsak mellan 1994 och 2003. Det kartblad området Gräsbäcken ligger på inventerades av elever på Stöllets Folkhögskola, under ledning av Skogsstyrelsen. De data som samlades in då inkluderades i Skogsstyrelsens NBI som är en viktig grund till den prioritering som styr både Länsstyrelsens reservatsarbete och Skogsstyrelsens verksamhet med naturvårdsavtal och biotopskydd. Kvarnberget ligger i en trakt som pekats ut i Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens gemensamma prioriteringsstrategi för säkerställande av skogsmark, som prioriterad för skydd av granskogsmiljöer. I den trakten finns fortfarande relativt mycket gammal granskog med höga naturvärden kvar, trots omfattande avverkningar. På samma skifte finns ytterligare ett område med mycket gammal granskog närmare byn Näsberget, runt Gräsbäcken.

Kvarnberget – kulturhistoria

Området ligger mellan byarna Östra och Västra Näsberget, som bebotts permanent i modern tid sedan mitten av 1600-talet, då den första finngården öster om Klarälven i länet togs upp i Västra Näsberget (Jakobsson/Fagerström). Finnkulturen använde avverkning och brand för att skapa odlingsmark, men också för att skapa bättre bete åt djuren. Kring torpen och sätrarna betade djur och bibehöll skogen i ett glesare och luckigare skick vilket gynnade uppväxten av lövträd och förlängde de enskilda trädens levnadstid. De gamla träd som fortfarande i hög frekvens finns kvar i delar av Finnskogen, som här på Näsberget, får en speciell barkstruktur som fungerar som livsmiljö för mängder av krävande och ovanliga kryptogamer och insekter.

Namnet Kvarnberget hänger samman med att en eller två kvarnar drivits av Kölabäcken sydost om berget, ca 800 m söder om det föreslagna reservatet (se hembygdskartan; den södra kvarnen verkar senare ha byggts om till såg enligt uppgift i Skogsstyrelsens inventering "Skog och historia"). En stig går från skogsbilvägens sydligaste punkt till dammvallen vid Kölans utlopp ur dammen och stigen fortsätter till dammvaktens stuga som finns kvar öster om bäcken. I den närbelägna Gräsbäcken finns andra lämningar, exv rester av en flottardamm. Fram till på 1960-talet användes myrarna i området för myrödling, myrslåtter och torvtäkt.

Även betydligt äldre spår efter verksamheter finns inom några kilometers avstånd. Fynd av skärvsten vid Kårebolssättern, liksom kolningsgropar och fångstgropar nära Halgån kan härröra från stenålder. Runt Kölans utlopp i Halgån, ca 7 km söderut, finns många fynd av kolnings- och fångstgropar. Närmare Kvarnberget finns exempelvis spår från järnframställning, någon km västerut i form av järnframställningsplatser och fångstgropar. Väster om byn Näsberget finns ett gruvhål, sannolikt från medeltida metallframställning.

Under Länsstyrelsens inventering har några ytterligare företeelser observerats. I västra delen av området Kvarnberget, mot bergets topp, finns en avvikande nästan trädfri plan yta utan bärris, med ett bottenskikt av skogsmossor, som kan vara en gammal kolbotten eller spår efter svedjebränning. Det dike som grävts i sluttningen strax öster därom kan ha haft som syfte att avvattna en mindre myr för att öka avkastningen vid starrslåtter.

Kvarnberget – skogshistoria

Den långvariga mänskliga verksamhet som återspeglas i de spår som relaterats ovan har givetvis haft viss påverkan på de skogliga bestånden. I grunden har det varit branddynamiken som styrt skogens utveckling storskaligt. I det fuktpräglade området kring Näsberget med sina snörika vintrar och stora blöta myrmarker är det sannolikt mycket sällan bränderna slagit ut granen helt. Historiskt har barrskogen dock innehållit större andelar tall, vilka till dels avverkats vid senare dimensionsavverkningar eller i samband med skogsbrand. En av ladorna vid myrodlingen väster om Gräsbäcken har som exempel byggts av brandskadade stockar. Avverkningsstubbar finns i varierande omfattning i olika delar av reservatsområdet och en yta i västra delen är avverkad i senare tid. En drivningsväg löper nord-sydligt i västligaste delen av området.

Granarna i det stående trädskiktet på övre delarna av Kvarnbergets sluttningar härrör sannolikt från en brand kring sekelskiftet 1800 eller något decennium senare, då granbeståndet i stort sett fick börja på nytt medan ett glest förband av tallar överlevde, varav ett fåtal finns kvar än idag. I den fuktiga sumpskogen mot myren överlevde granarna i högre grad och de bestånden fungerade sedan som spridningskärna, så att arterna nu efter 200 år har brett ut sig upp över berget igen. Nära toppen på Kvarnberget står en levande tall som åldersbestämts till närmare 300 år (290+). Den har tydliga spår efter två skogsbränder. Troligen hade den senaste branden ett häftigare förlopp på Kvarnberget än längre västerut på skiftet, där många granar är runt 300 år gamla (upp till ca 370 år).

Kvarnberget – naturvärden

Naturgeografiskt ligger området i Norrlands vågiga bergkull-terräng, i den mellanboreala zonen. Berggrunden i det skogbevuxna partiet utgörs av felsisk vulkanit, en sur till intermediär vulkanit, överlagrad med moräner. Moränerna i området kring Näsberget är karakteristiskt utbildade som välvda lider (Lundqvist 1958) och i området finns också nord-sydligt orienterade långsträckta moränryggar som skapats av inlandsisens rörelser (SGU 2011). Det östra myrområdet har utbildats på granit, berggrunden är här överlagrad med torv. Området ligger på en höjd av ungefär 370 till 415 meter över havet.

Den produktiva skogen inom området består av ett bestånd grandominerad kontinuitetsskog med tallöverståndare. Skogen befinner sig i ett sent successionsstadium och innehåller spridda grova lövträd, levande, döende och döda. Här finns också spridd till riklig förekomst av död granved, både stående och liggande, samt spridd död tallved. Intill en drivningsväg som löper nordsydligt över området i dess västra del syns spår efter senare försök att ta ut vindfällan. Annars finns spår av dimensionshuggning av tall i hela området.

Beståndsåldern på granskiktet ligger runt 150 år och på tallarna 200 till 300 år. Levande tall med minst två brandljud finns i övre delen av sluttningen, en med märken efter yxhugg i den äldsta veden. Det är gott om mycket gamla granar i området, särskilt ner mot myrkanten, där många granar passerat 200 år, och har den för riktigt gammal gran typiska grova barken och grova hängande grenar.

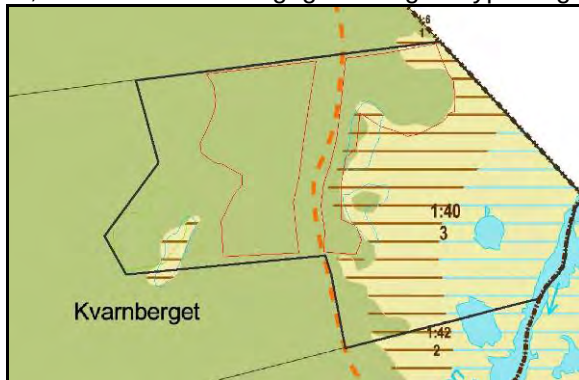

Bild 1, tv. Reservatets avgränsning, fastighetskartan. Bild 2, th. Reservatets avgränsning, svartvit flygbild. Röd linje visar gräns för nyckelbiotop, grön linje gräns för naturvårdesobjekt.

Bild 3 och 4. Till vänster del av stammen av en mycket gammal gran. Man kan se den grova barkstrukturen och de grova nedhängande grenar utan smågrenar närmast stammen som är så karakteristiska drag för riktigt gamla granar (över 200-åriga). Till höger en annan mycket gammal gran där barken fått en nästan heltäckande påväxt av en mångfald olika arter av lavar och mossor.

Den övre delen av sluttningen är friskare och har lägre bonitet. De nedre delarna av sluttningen består till stora delar av sumpig granskog med rörligt markvatten och många träd står på tydliga socklar. När marken planar ut mot myren, öster om den skogsbilväg som delar området, samlas sluttningens avrinning i ett dråg som ställvis rinner underjordiskt och till slut försvinner under markytan nära skogskanten och sannolikt ut i våtmarken.

För några år sedan (2002) observerades flera lavskrikor på Kvarnbergets västsluttning och det är fortfarande gott om färska spår efter tretåig hackspett både på Kvarnberget och längre västerut på samma skifte runt Gräsbäcken.

Beskrivningar av delområden

Det föreslagna naturreservatet har delats in i ett antal delområden, som kortfattat kan beskrivas;

1A – Frisk till sumpig grandominerad skog, gammal skog, med överståndare av tall och inslag av gammal björk, rönn och asp, ställvis rikligt död ved, i princip opåverkad av skogliga åtgärder under de senaste 50-100 åren; Grandominerad skog, gammal skog, överståndare av tall, flera gamla lövträd

1B – Sumpig granskog, gammal skog, med inslag av gammal björk och asp, rikligt död ved, i princip opåverkad av skogliga åtgärder under de senaste 50-100 åren

2 – Frisk granskog, gammal skog, med överståndare av tall, påverkad av visst uttag, det senaste en gallring 2007

3A – Igenväxande tjärn, starrvegetation, trol tidigare starrslätter

3B – Rikkärrig del av Kölmyren

3C – Kölmyren, övriga delar

4 – Vägområdet

Delområde	Yta (hektar)	Värdeklass	% av ps
1A + 1B	5,6 + 3,1	Värdekärna	74 %
2	3,1	Utvecklingsmark	26 %
3A (starrkärr)	0,1		
3B (rikkärr)	0,4		
3C (myr inkl vatten)	10,3		
4 (vägen)	0,6		
Yta ps (produktiv skog), totalt	11,8		

Tabell 1. Funktionsindelning och andelar av produktiv skog för delområdena.

Områdena beskrivs mer detaljerat nedan.

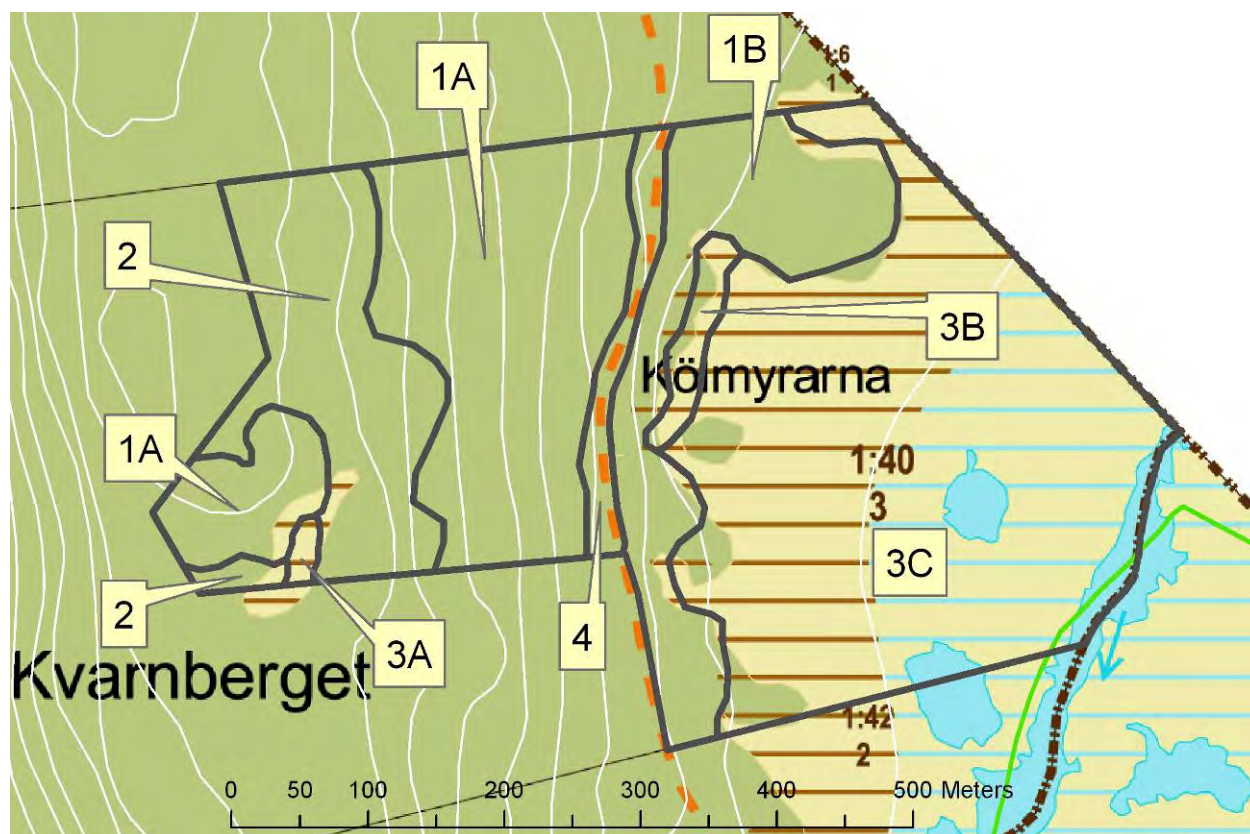

Bild 5. Indelning i delområden.

Bild 6 och 7. Delområde 1a. Två miljöbilder från området, från delar där det är rikligt med stående och liggande grov död ved i olika stadier.

Delområde 1A – Frisk till sumpig, östvärd gransluttning, väster om vägen, 5,6 ha – värdekärna

Delområdet består av största delen av en nyckelbiotop samt ett mindre område med höga naturvärden. Skogstypen är gammal, flerskiktad barrnatskog (senvuxen gran dominerar, trädåldrar varierande upp till runt 200 år) med ett äldre skikt av tallöverståndare (drygt 200 år). Det östvända läget i kombination med snörika vintrar ger en fuktpräglad flora och fauna. Lövinslaget utgörs av björk, asp, rönn och sälg. Delar av området hyser rikligt med död ved och det finns gott om spår av vedlevande insekter och hackspettar, de senare som märken efter födosök och bohål.

Övre delen av sluttningen utgörs av frisk granskog med ett fältskikt av blåbärsris. I området finns ett dike som grävts sannolikt för att avvattna tjärnet i söder. Kanske har dess stränder nyttjats som slåttermark. Diket har numera ingen betydande avvattande funktion.

Nedre delen av sluttningen innehåller sumpskogspräglad granskog där många granar och lövträd står på utpräglade socklar. I sydost är marken friskare och i ett parti är det många stubbar efter dimensionsavverkad tall.

En del av toppområdet längst i väster förs också till delområde 1A. Den biten har i nyckelbiotopsinventeringen bedömts som område med högt naturvärde, nästintill nyckelbiotop. Det är ett litet bestånd på ungefär 1 hektar. I området finns flera gamla lövträd, asp, sälg och rönn och överståndare av tall; bland annat en levande tall 290 år gammal med två tydliga brandljud.

En plan yta i gränsen till delområdet saknar träd och bottenskiktet utgörs av endast skogsmossor, till skillnad från kringliggande mark där det finns ett fältskikt som består av huvudsakligen blåbärsris. Ytan skulle kunna vara en rest efter svedjebränning, eller möjligen rest efter kolning. En snabb grävning i ytskiktet visade dock inte upp några kolrester.

Noterade arter:

✓ Bårdlav	✓ Garnlav	✓ Tjäder
✓ Bredhalsad varvsfluga	✓ Grynig blåslav	✓ Trådticka
✓ Bronshjon	✓ Korallblylav	✓ Tretåig hackspett
✓ Brunpudrad nållav	✓ Lunglav	✓ Vedticka
✓ Doftskinn	✓ Skuggblåslav	✓ Vedtrappmossa
✓ Dvärgbägarlav	✓ Stuplav	✓ Violett jordlöpare
✓ Gammelgranslav	✓ Dictyoapterus aurora	✓ Violettgrå tagellav
✓ Gammelgransskål	✓ Timmerman	✓ Vitmosslav

Bild 8 och 9. Delområde 1b. Till vänster gammal gran på sockel av plankrötter, med hackmärken i ringar efter tretåig hackspett. Till höger bollvitmossa, en ovanlig sumpskogsart som visar att de hydrologiska förhållandena i området har varit och är stabila.

Delområde 1B – Sumpig granbård mellan vägen och myren, 3,1 ha – värdekärna

Delområdet består av den grandominerade sumpskogen i kanten mot Köl-myrrarna. Beståndet är egentligen fortsättningen av beståndet 1A, men avskilt från detta av en skogsbilväg. Största delen av området har klassats som nyckelbiotop, undantaget den sydligaste delen nedanför hygge. Den delen skiljer sig genom att ha friskare karaktär, i fältskiktet syns bärris och klotstarr. Genom norra delen av delområdet rinner en liten skogsbäck. Sumpskogen är karakteristisk och granarna står på väl utvecklade socklar.

Noterade arter

✓ Bollvitmossa	✓ Kattfotslav	✓ Skuggblåslav
✓ Brunpudrad nållav	✓ Korallblylav	✓ Sprängticka
✓ Bårdlav	✓ Lunglav	✓ Stuplav
✓ Gammelgranslav	✓ Norsk näverlav	✓ Tretåig hackspett
✓ Gammelgransskål	✓ Nästlav	✓ Vedticka
✓ Garnlav	✓ Råvticka	✓ Violettgå tagellav
✓ Gytterlav	✓ Skrovellav	✓ Vitmosslav

Delområde 2 Gallrad granskog i väster, 3,1 ha – utvecklingsmark

Den äldre skogen väster om nyckelbiotopsgränsen inkluderar också gränsområdena av nyckelbiotopen där gallring skett. I delområdet finns gott om gamla träd (samma åldrar som i delområde 1, tallar runt 200 år och granarna något yngre) och spridda äldre lövträd och döda träd. Trots gallringen är det gott om signalarter och även ett par rödlistade arter, fördelat på nyckelbiotopsyta och skog som tidigare inte bedömts vara nyckelbiotop. Den rika förekomsten av signalarter kan motivera en högre klassning som värdekärna b, tills vidare klassas ytan som utvecklingsmark. Till delområdet förs också kantzonerna runt delområde 3, inklusive den lilla fröskärm av tall som står söder om delområde 3. En gammal traktorväg går genom området.

Noterade arter

✓ Doftskinn	✓ Garnlav	✓ Stubbspretmossa
✓ Dubbeltrast	✓ Norsk näverlav	✓ Stuplav
✓ Gammelgranslav	✓ Skuggblåslav	

Bild 10 och 11. Delområde 2. Till vänster skuggblåslav och norsk näverlav, som här växer på barken på en gammal död säl. Till höger miljöbild från det genomgallrade beståndet.

Delområde 3A Igenväxande tjärn/myr med starrvegetation, delvis gungfly, 0,1 ha

I skogen nedom starrytan finns ett dike som kan ha haft som syfte att avvattna myren och öka starrtillväxten. Inga arter noterades.

Delområde 3B Rikkärrig del av myren, 0,4 ha

Zonen närmast skogen där rörligt markvatten rinner ut i myren är rikkärrsbetonad. Det innebär att den hyser arter som gynnas av näringstillförseln och att berggrunden eller jordmånen i slutningen ovanför kan innehålla basiskt mineral som dräneras ut med markvattnet. Delar av kärret uppvisar järnockra-utfällningar.

Noterade arter

✓ Blåtåtel	✓ Lappvide	✓ Vitstarr
✓ Gräsull	✓ Nålstarr	✓ Ängsull
✓ Jungfru Marie nycklar	✓ Snip	
✓ Korallrot	✓ Spindelblomster	

Delområde 3C Våtmark, övrig 10,3 ha

Den östra halvan av reservatet består av en till största delen öppen myrmark som är del av Kölmyrarna och sträcker sig till den uppdämda Kölbacken, ett biflöde till Gräsbäcken och Halgån. Nedanför den rikkärrsbetonade våtmarksdelen invid fastmarkskanten (delområde 5) består myren huvudsakligen av intermediära och fattigare fastmattekärr som i delar längs fastmarkskanten och i torrare partier är bevuxen med glesa trädbestånd. Österut mot dammens vattenspegel övergår våtmarken i gungfly med ett par öppna tjärnar.

Våtmarken bedöms tillhöra naturtypen *Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn* (7140 enligt Habitatdirektivet). Den enda art som noterats vid besök är fyrfläckad trollslända.

Noterade arter:

✓	Blåtåtel	<i>Molinia caerulea</i>	-	Lst 2009
✓	Bollvitmossa	<i>Sphagnum wulfianum</i>	S	Lst 2009
✓	Bredhalsad varvsfluga	<i>Hylecoetus dermestoides</i>	-	Lst 2009 Spår
✓	Bronshjon	<i>Callidium coriaceum</i>	S, NT	Lst 2009 Spår
✓	Brunpudrad nållav	<i>Chaenotheca gracillima</i>	S, NT	Lst 2009
✓	Bårdlav	<i>Nephroma parile</i>	S	NBI
✓	Doftskinn	<i>Cystostereum murrari</i>	S, NT	NBI, Lst 2009
✓	Dubbeltrast	<i>Turdus viscivorus</i>	-	Lst 2009
✓	Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	S, NT	Lst 2009
✓	Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	S	NBI, Lst 2009
✓	Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	S, NT	NBI, Lst 2009
✓	Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	S, NT	NBI, Lst 2009
✓	Grynig blåslav	<i>Hypogymnia farinacea</i>	S	NBI
✓	Gräsull	<i>Eriophorum latifolium</i>	S	NBI
✓	Gytterlav	<i>Pannaria pezizoides</i>	S	Lst 2009
✓	Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i>	S	Lst 2009
✓	Kattfotslav	<i>Arthonia leucopellea</i>	S	NBI
✓	Korallblylav	<i>Parmeliella triptophylla</i>	S	NBI, Lst 2009
✓	Korallrot	<i>Corallorhiza trifida</i>	S	Lst 2009, NBI
✓	Lappvide	<i>Salix lapponum</i>	-	Lst 2009
✓	Lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	S	NBI
✓	Fyrfläckad trollslända	<i>Libellula quadrimaculata</i>	-	Lst 2009
✓	Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	S, NT	NBI, Lst 2009
✓	Norsk näverlav	<i>Platismatia norvegica</i>	S, VU	Lst 2009
✓	Nålstarr	<i>Carex dioica</i>	-	Lst 2009
✓	Nästlav	<i>Bryoria furcellata</i>	S	NBI
✓	Rävticka	<i>Inonotus rheoides</i>	S	Lst 2009
✓	Skogssnäppa	<i>Tringa ochropus</i>	-	Lst 2009
✓	Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	S, NT	NBI
✓	Skuggblåslav	<i>Hypogymnia vittata</i>	S	NBI, Lst 2009
✓	Snip	<i>Trichophorum alpinum</i>	-	Lst 2009
✓	Spindelblomster	<i>Listera cordata</i>	S	Lst 2009
✓	Sprängticka	<i>Inonotus obliquus</i>	-	Lst 2009
✓	Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S	Lst 2009
✓	Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>	S	NBI, Lst 2009
✓	En rödvingebagge	<i>Dictyopterus aurora</i>	-	Lst 2009
✓	Talltita	<i>Parus montanus borealis</i>	-	Lst 2009
✓	Timmerman	<i>Acanthocinus aedilis</i>	-	Lst 2009 Kläckhål
✓	Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	S	NBI
✓	Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	S, NT	NBI, Lst 2009 Spår
✓	Trådticka	<i>Climacocystis borealis</i>	S	NBI
✓	Vedticka	<i>Phellinus viticola</i>	S	NBI, Lst 2009
✓	Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	S, NT	Lst 2009
✓	Violett jordlöpare	<i>Carabus violaceus</i>	-	Lst 2009
✓	Violettgrå tagellav	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	S, NT	NBI, Lst 2009
✓	Vitmosslav	<i>Imadophila ericetorum</i>	S	NBI, Lst 2009
✓	Vitstarr	<i>Carex livida</i>	-	Lst 2009
✓	Ängsull	<i>Eriophorum angustifolium</i>	-	Lst 2009

I listan ovan anges om respektive art används som signalart enligt Skogsstyrelsens definition (S), om arten är rödlistad enligt ArtDatabankens bedömning uppdaterad 2010 (NT – hänsynskrävande, VU – sårbar), samt källa för observationen (NBI – noterad i Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsdata, Lst 2009 – noterad av Länsstyrelsen vid inventering 2009).

Källor:

Jacobsson, E. & Fagerström, M. 2002. Näsberget. Nyckelbiotopsinventering och naturvärdesbedömning. Kartbladet 13D0e Näsberget. Klarälvdalens folkhögskola. Rapport 2002: 336.

Lundegård, P. H. & Gorbatshev, R. 1992. Berggrundskarta över Värmlands län. Skala 1:250 000. Sveriges geologiska Undersökning, Ser. Ba. Nr 45.

Lundqvist, Jan 1958. Beskrivning till jordartskarta över Värmlands län. Sveriges geologiska Undersökning, Ser. Ca. Nr 38. Stockholm.

Länsstyrelsen 2007. Strategi för formellt skydd av skog i Värmlands län – naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. Länsstyrelsen i Värmlands län, rapport nr 2007:5.

Länsstyrelsen 2009. Fältarbete, inventering av naturvärden (Anita Andersson).

Skogsstyrelsen: NBI, Nyckelbiotopsinventering, åtkomlig via Skogens pärlor på "www.skogsstyrelsen.se"

Skogsstyrelsen: Skog och Historia, åtkomlig via Skogens pärlor på "www.skogsstyrelsen.se"

Sveriges Geologiska Undersöknings kartdata modell regional C (skala 1:100 000).

SGU 2011. Information i yttrande från myndigheten.

Vegetationskartan för Värmlands län 2002. Metria.

ÖNI Torsby kommun 1974. Översiktlig naturvårdsinventering i Värmland, Torsby kommun. Länsstyrelsen i Värmlands län, rapport 1974. – Inga beskrivningar av skogliga naturvärden relevanta för reservatsbildningen.

Text och bilder: Anita Andersson, Naturvård.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET KVARNBERGET

1. Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Kvarnberget bildas med syftet att bevara och utveckla ett skogsområde med den värdefulla livsmiljön västlig taiga av typen gammal granskog, med angränsande myrmarker, och syftet att området tillsammans med andra skyddade skogsmiljöer i omgivande landskap skall ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av hotade och sällsynta arter i landskapet, exempelvis norsk näverlav och tretåig hackspett. Området ska också vara en resurs för friluftslivet.

Syftet uppnås genom att området huvudsakligen får utvecklas fritt och genom att tillgängliggöra området för besökande allmänhet. Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras. Vidare görs mindre anordningar för att underlätta för friluftslivet.

2. Revidering av skötselplanen

En utvärdering av behovet att revidera skötselplanen bör ske vart tionde år. Kommande revidering av skötselplanen bör inkludera en bedömning av behovet av att eventuellt återföra delar av området till brandsuccession genom naturvårdsbränning, särskilt med tanke på om det passar in i kommande bränningsplan utifrån ett landskapsekologiskt perspektiv.

3. Beskrivning av bevarandevärden

3.1. Administrativa data

Objektnamn	Kvarnberget
NVR id	201 47 98
Naturgeografisk region	30A
Kommun	Torsby
Markslag och naturtyper (ha): (enligt vegetationskartan) Skogsmark Barrskog, inkl sumpskog Vägområde	11,8 ha 0,6
Våtmarker Blandmyr	10,8 ha

Sötvatten	0,6 ha
Total areal	22,7 ha
Naturtyper och arter enligt habitatdirektivet: Skogsmark Västlig taiga (9010) restaurering	8,7 ha 8,7 ha
Våtmarker Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	10,1 ha
Arter enligt fågeldirektivet Tjäder (A108) Tretåig hackspett (A241)	
Prioriterade bevarandevärden: Markslag Strukturer Arter	Gammal barrnaturskog Gamla träd, grovbarkiga löv- och barrträd, stående och liggande död ved Kärlväxter: Spindelblomster Lavar: Norsk näverlav Garnlav Violettgrå tagellav Brunpudrad nållav Svampar: Gammelgransskål Doftskinn Mossor: Bollvitmossa Vedtrappmossa Fåglar: Tretåig hackspett Tjäder Lavskrika

3.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Kvarnberget med sitt läge mellan de gamla bosättningarna Östra och Västra Näsberget har en lång markanvändningshistorik. I närområdet finns gott om äldre kulturlämningar, bland annat fångstgropar som kan vara från stenåldern och kolningsgropar och järnframställningsplatser som sannolikt är av medeltida ursprung. Myrslåtter och torvtäkt var del av markanvändningen kring byarna så sent som in på andra halvan av 1900-talet.

Nuvarande markanvändning inskränker sig till skogsbruk, jakt och rekreation.

3.3. Områdets bevarandevärden

Nedan beskrivs ett sammandrag av Kvarnbergets bevarandevärden. För en mer utförlig redovisning hänvisas till bilaga 3 till beslutet, Områdesbeskrivning.

Biologiska bevarandevärden

Huvudmotivet för skydd av Kvarnberget är de höga botaniska värden som finns knutna särskilt till det rika inslaget av gammal grovbarkig gran och björk och död ved. Området ligger i ett landskap med flera granskogsmiljöer, vilket avsevärt stärker värdet av varje enskilt område. Dessutom förekommer zoologiska värden med flera fågelarter som kräver större sammanhängande naturskogar; *lavskrika*, *tretåig hackspett* och *tjäder*.

Särskilt bevarandevärda är:

- **Gammal sumpskog**, med sällsynta marklevande arter som *bollvitmossa*
- **Gamla grovbarkiga granar**, förutsättning för den värdefulla lavfloran med *norsk näverlav*, *violettgå tagellav*, *garnlav*, *gammelgranslav* mm
- **Döende gran**, med förekomst av barkborrar, stapelföda för *tretåig hackspett*
- **Grov död ved i fuktiga och skuggiga lägen**, med skyddsvärda arter som den rödlistade vedsvampen *doftskinn* och den rödlistade laven *brunpudrad nållav*

Kulturhistoriska bevarandevärden

I västra delen av området Kvarnberget, mot bergets topp, finns en avvikande nästan trädfri plan yta utan bärris, med ett bottenskikt av skogsmossor, som kan vara en gammal kolbotten eller spår efter svedjebränning. En myr strax intill har ett avvattande dike som kan ha haft som syfte att öka avkastningen vid starrslåtter. Inga övriga lämningar har noterats.

Bevarandevärden för friluftslivet

Kvarnberget är en intressant miljö med sin gamla granskog. En väg finns ända in i reservatet och det är lätt tillgängligt under stora delar av året. Reservatet ligger också i

en miljö där gammal kulturmark samsas med en påtaglig vildmarkskänsla, bland annat är närområdet en trakt där stora rovdjur ofta passerar.

Geovetenskapliga bevarandevärden

Inga särskilda geologiska intressen är kända inom reservatsområdet.

4. Skötselområden

Reservatet är indelat i fyra skötselområden. Indelningen utgår från den skötsel som ska genomföras i respektive skötselområde. Skötselområdena är:

1. Barrnatskog, västlig taiga
 2. Barrskog, utvecklingsmark
 3. Våtmarker
 4. Vågområde
- Friluftsliv

Skötselområde 1. Barrnatskog, västlig taiga

Naturtyp enligt vegetationskartan, 8,7 ha

Barrskog, inklusive sumpskog 8,7 ha

Habitat Natura2000 (8,7 ha)

Västlig taiga 8,7 ha

Prioriterade arter

Norsk näverlav
Doftskinn
Tretåig hackspett
Tjäder
Lavskrika

Skötselområde 1 utgörs i stort av gammal barrnatskog omfattande Kvarnbergets topp och ostsluttning. Skogen är en sen brandsuccession, med tydlig brandprägel i de övre delarna av sluttningen, medan de nedre delarna, särskilt sumpskogen öster om skogsbilvägen, sannolikt inte brunnit på mycket lång tid.

Delområde 1 klassas som västlig taiga och består av den grandominerade delen av sluttningen som i lägre belägna delar övergår till gransumpskog, intill myren i öster med ett bäckdråg. Kring bäckdråget finns de flesta av reservatets riktigt gamla granar. Hit räknas också delen av toppområdet i sydvästra delen av reservatet, där brandskadade tallar finns. Den sydligaste delen av skogen utgörs av en liten myrnära tallås med 10% inslag av björk.

Bevarandemål – 9010 Västlig taiga

Målet för skötseln av skötselområde 1 är att vidmakthålla och utveckla naturskogsprägel i området med dess strukturer och artrikedom, vilket bland annat innebär att:

- Den olikåldriga skogen bibehåller ett betydande inslag av gammal senvuxen grovbarkig gran med en rik epifytflora där populationen av *norsk näverlav* bibehålls eller ökar och de typiska arterna *garnlav*, *violettagrå tagellav*, *doftskinn* och *gammelgransskål* fortsatt förekommer.
- De skogliga bestånden i skötselområdet bör inom ca 50 år ha uppnått högsta kvalitet *västlig taiga*.

Arealen Västlig taiga ska vara minst 8,7 hektar.

Skötsel

Bestånden i skötselområdet lämnas för fri utveckling, dvs naturligt åldrande hos bestånden och naturligt bildande av död ved genom angrepp av insekter och rötsvampar osv (intern dynamik).

Skötselområde 2. Barrskog, utvecklingsmark

Naturtyp enligt vegetationskartan, 3,1 ha

Barrskog, inklusive röjningsskog 3,1 ha

Habitat Natura2000 (0 ha)

-

Prioriterade arter

Norsk näverlav
Doftskinn
Tretåig hackspett
Tjäder
Lavskrika

Delområde 2 omfattar de övre delarna av sluttningen och klassas som utvecklingsmark. Delområdet hyser naturligt föryngrad, frisk barrblandskog med inblandning av tall, med spridda gamla överståndare. I de övre partierna mot Kvarnbergets krön finns brandskadade tallar med spår efter minst två bränder. Delområdet gallrades 2007. Den genomförda gallringen i västra delen av området kan ha skadat de gamla trädens rötter så att ett ökat avdöende i trädskiktet visar sig under det kommande decenniet, vilket kommer att ge ökning av substrat för födosök för tretåig hackspett. Det blir dock troligen ett tillfälligt fenomen varefter beståndsåldrarna åter kommer att öka.

Bevarandemål

Under de första decennierna är målet för skötseln att bibehålla inslaget av gammal tall och lövträd. Det långsiktiga målet är att utveckla naturskogsprägel i delområdet så det uppnår kvalitén *västlig taiga* efterhand som strukturerna bildas naturligt och integreras med skötselområde 1.

Arealen naturskogsartad barrskog ska vara minst 3,1 hektar.

Skötsel

I delområdet gynnas under de första decennierna tallöverståndare och enstaka lövträd genom friställning medelst ringbarkning av enstaka särskilt nära stående granar. För övrigt lämnas utvecklingsmarken för fri utveckling.

Skötselområde 3. Våtmarker

Naturtyp (enligt vegetationskartan), 10,8 ha

Våtmark, starrmyrar och gungflyn 10,2 ha

Vatten 0,6 ha

Habitat Natura2000 (10,1 ha)

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn 10,1 ha

Prioriterade arter

Nålstarr

Snip

Skötselområdet består av myrmarkerna i området. Kölmyrarna öster/ sydost om reservatet anges som zoologiskt, botaniskt och hydrologiskt intressant i kommunal naturvårdsplanering.

Bevarandemål – 7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Målet är att myrmarkerna i området håller god kvalitet, det vill säga att inga diken ska förekomma som påverkar myrarnas hydrologi och ingen täktverksamhet som kan förändra myrarnas topologi.

Myrmarkernas areal ska vara minst 10,1 hektar.

Åtgärder

Det dike som finns från den lilla myren nära Kvarnbergets topp kan vara aktuellt att lägga igen. En bedömning får göras på plats om diket fortfarande har en avvattande effekt på myren.

Myrarna i östra delen av området kan enligt aktuell bedömning lämnas till fri utveckling.

Skötselområde 4. Vägområde

Delområde 4 består av vägområdet, en yta på 0,6 hektar. Inom vägområdet får nödvändigt underhåll utföras enligt föreskrifter i beslut, dock lämnas virke efter vindfällan och rötbrott inom reservatet.

Friluftsliv

Kvarnberget är med sina knappt 23 hektar ett litet och överskådligt naturreservat. Områdets lättillgänglighet och speciella miljöer gör det till en attraktiv miljö för besökare som är intresserade av genuina och artrika naturmiljöer.

Mål

Besökare har lätt att finna fram till reservatet och att hitta adekvat information om områdets natur och kulturhistoria.

Åtgärder

Området gränsmarkeras. Reservatsbeslutet och vägbeskrivning till reservatet läggs in på Länsstyrelsens hemsida. En parkeringsplats för besökare med plats för att parkera 4-5 bilar samordnas med det blivande naturreservatet kring Gräsbäcken. Vägvisning från parkeringen till reservatet Kvarnberget ordnas och en informationstavla med aktuell information ställs i ordning vid reservatsgränsen.

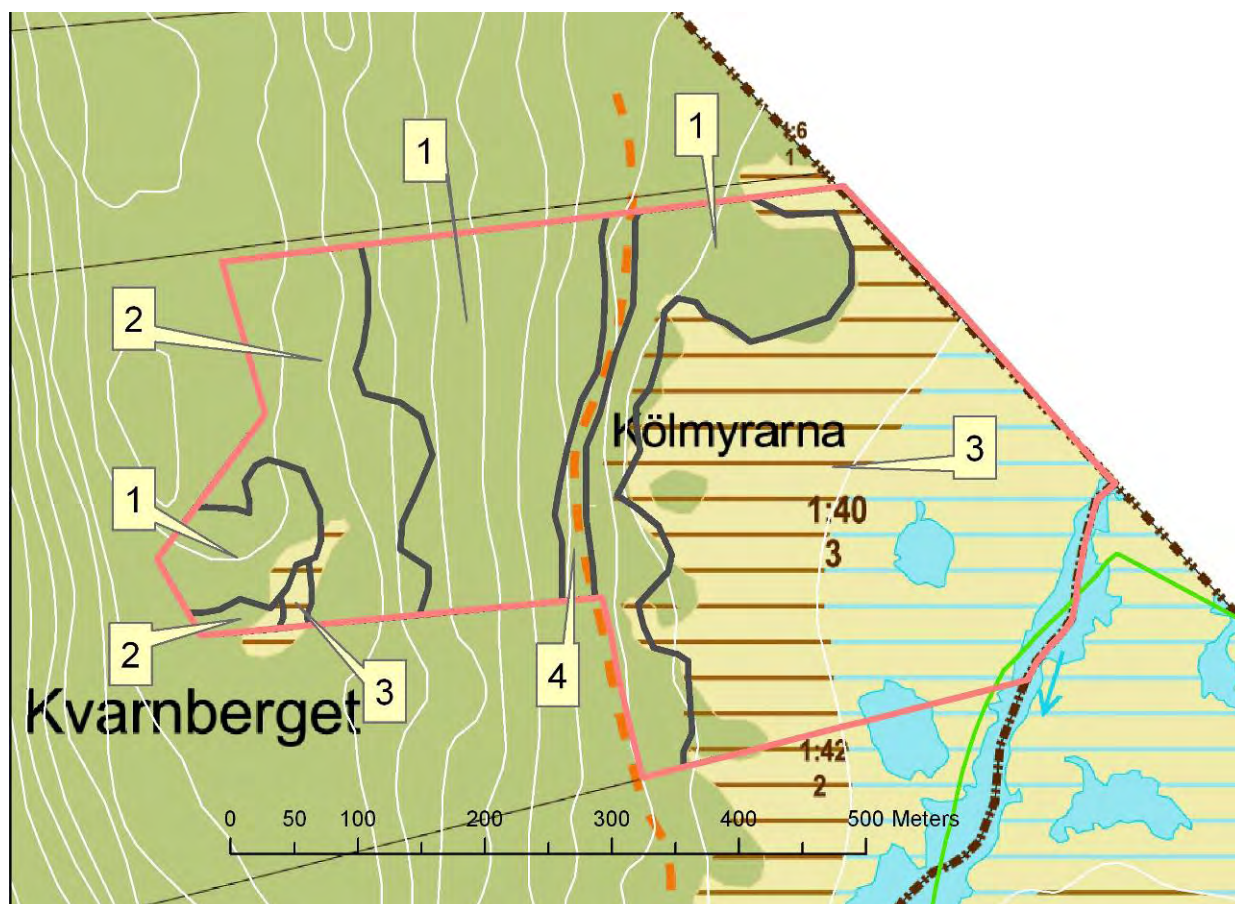

Bild 1. Skötselplanekarta Kvarnberget. Indelning i skötselområden enligt ovan (skiftets norra fastighetsgräns ligger fel i denna karta, gränsen ska sammanfalla med reservatsgränsen, se bilaga 1 till beslut).

5. Uppföljning

Bevarandemålen för området preciseras i nivåsatte sk målindikatorer. En redogörelse för precisering och uppföljning av målindikatorerna beslutas separat i en särskild uppföljningsplan.

5.1. Uppföljning av skötselinsatser

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och i vilka skötselområden, vem som utfört dem, tidsåtgång för genomförande samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen redovisas utförande och underhåll för följande delar:

- Skyltning, vägvisning och parkeringsplats
- Åtgärder i skogsbestånd och i förekommande fall i myrmarker

6. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde
Markvård		
Ringbarkning kring tallöverståndare och lövträd	2015-2025	2
Igenläggning av diken	2011	2,3
Anläggningar för friluftslivet		
Markera reservatets gränser	2011-12	Friluftsliv
Tillgängliggör digital information om reservatet på Länsstyrelsens hemsida	2011-12	Friluftsliv
Informationstavla	2012	Friluftsliv
Anlägga parkeringsplats	2012	Friluftsliv
Vägvisning från allmän väg	2012	Friluftsliv
Underhåll av skyltar och information	Årligen, med start 2013	Friluftsliv
Underhåll av gränsmarkering	Vart 6:e år, med start under intervallet 2018-24	Friluftsliv

7. Genomförd dokumentation

Det kartblad området Kvarnberget ligger på missades under Skogsstyrelsens ordinarie nyckelbiotopsinventering på 1990-talet. För att komplettera inventeringen så uppdrogs åt elever på Stöllets Folkhögskola att, under ledning av Skogsstyrelsen, undersöka skogarna på kartbladet och avgränsa intressanta skogsbestånd. Bland de av Stöllets FHS karterade bestånden ingår två nyckelbiotoper (skogsområden med mycket höga naturvärden) i reservatet, samt ett område med höga naturvärden; se karta i bilaga 3. De karterade områdena införlivades sedan i Skogsstyrelsen material från NBI.

NBI, Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Skogens pärlor.

Jacobsson, E. & Fagerström, M. 2002. Näsberget. Nyckelbiotopsinventering och naturvärdesbedömning. Kartbladet 13D0e Näsberget. Klarälvdalens folkhögskola. Rapport 2002: 336.

Länsstyrelsen 2011. Inventering av naturvärden (Anita Andersson 2009); se bilaga 3.

Vegetationskartan för Värmlands län 2002. Metria.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.